

Konsekvensutredning gällande Naturvårdsverkets föreskrifter som fastställer produktavgiftens storlek

Innehåll

Sammanfattning	2
1. Inledning	3
1.1. Förändringar i förordning om nedskräpningsavgifter som påverkar föreskrifterna om produktavgiftens storlek.....	3
2. Problem och alternativa lösningar.....	4
2.1. Bakgrund.....	4
2.2. Beskrivning av problemet och vad man vill uppnå.....	5
2.3. Konsekvenser om ingen åtgärd vidtas	6
2.4. Beskrivning av vilka alternativa lösningar som finns för det man vill uppnå	6
3. Naturvårdsverkets föreskrifter som fastställer produktavgiftens storlek	6
3.1. Beräkning av produktavgiften.....	7
3.2. Revidering av föreskrifterna	11
4. Rättsliga förutsättningar	11
4.1. Bemyndiganden som myndighetens beslutanderätt grundar sig på	11
4.2. Föreskrifternas överensstämmelse med de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen	12
5. Konsekvenser till följd av produktavgiften.....	12
5.1. Uppgifter om vilka som berörs och vilka konsekvenser det medför ..	13
5.2. Konsekvenser för berörda producenter	16
5.2.1. Övergripande konsekvenser för berörda producenter.....	17
Tidsåtgång, administrativa konsekvenser och eventuella förändringar i verksamheten	17
Påverkan på konkurrensförhållanden.....	18
Hänsyn till små företag vid reglernas utformning	18
5.2.2. Direkta ekonomiska konsekvenser för berörda producenter.....	19
5.3. Konsekvenser för konsumenter.....	24
5.3.1. Konsekvenser till följd av produktavgifter på tobaksvaror och filter	25
5.3.2. Konsekvenser till följd av produktavgifter för övriga engångsplastprodukter	26
5.4. Konsekvenser för grossister, återförsäljare och verksamheter som använder de avgiftsbelagda produkterna i sin verksamhet	26
5.5. Konsekvenser för miljön.....	28
5.6. Konsekvenser för övriga	28

6. Tidpunkt för ikraftträdande och informationsinsatser	28
7. Utvärdering av föreskrifterna.....	29

Sammanfattning

Som en del i genomförandet av Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/904 av den 5 juni 2019 om minskning av vissa plastprodukters inverkan på miljön (engångsplastdirektivet) ska berörda producenter årligen betala en produktavgift. Produktavgiften ska betalas för olika engångsplastprodukter som är vanligt förekommande vid nedskräpning och ska gå till att ersätta kommunernas kostnader för att städa nedskräpningen av dessa föremål. Naturvårdsverket har tagit fram föreskrifter som fastställer produktavgiftens storlek från år 2024 och framåt enligt förordning (2021:1002) om nedskräpningsavgifter.

Avgiften varierar mellan 0,0345 och 4,00 öre. Våtservetter har lägst avgift medan tobaksvaror med filter och filter för tobaksvaror har högst avgift. Storleken på avgiften beror dels på kommunernas kostnader för nedskräpning, föremålets förekomst i nedskräpning, dels mängden produkter som producenterna sätter på marknaden under ett år. Antalet producenter som omfattas av nedskräpningsavgifter och som var anmälda och hade rapporterat under 2024 till Naturvårdsverket var 236 stycken. Flera av dessa betalar produktavgift för flera olika engångsplastprodukter.

Det är ett mindre antal anmälda producenter som släppt ut eller tillhandhållit en relativt stor mängd av de engångsplastprodukter som omfattas av produktavgift på marknaden och därmed betalar en totalt sett relativt stor avgift. Samtidigt är det relativt många anmälda producenter som släppt ut eller tillhandahållit en relativt liten mängd produkter på marknaden. Det förväntas vara 11 producenter som ska betala en avgift på mer än 1 miljon kronor per producent för respektive år. Det är samtidigt i storleksordningen 100 producenter som ska betala en avgift för respektive år som är lägre än 1 000 kronor per producent.

Producenterna förväntas i stor utsträckning föra den kostnad som produktavgiften innebär vidare till slutkonsumenten. Dels för att avgiften per produkt är liten och dels för att det i många fall är svårt att hitta motsvarande produkter utan plast. Med den utveckling som pågår kan det dock på längre sikt vara så att användningen av de engångsplastprodukter som omfattas av produktavgift i stället kommer att ersättas av alternativ utan plast. På kort sikt förväntas dock kostnaden föras vidare till slutkonsument. Det förväntas på sikt innebära kostnadsökningar på cirka 224 miljoner kronor för slutkonsumenterna. Kostnaderna förväntas öka mest för de som konsumerar tobaksprodukter.

1. Inledning

Föreskrifterna fastställer storleken på produktavgiften för olika engångsplastprodukter som är vanligt förekommande vid nedskräpning. Produktavgiften ska betalas årligen för de berörda produkter som en producent släppt ut eller tillhandahållit ut på den svenska marknaden. Närmare bestämmelser om produktavgiften inklusive Naturvårdsverkets bemyndigande att ta fram aktuella föreskrifter finns i förordningen (2021:1002) om nedskräpningsavgifter (nedan nedskräpningsförordningen), som är en del i genomförandet av Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/904 av den 5 juni 2019 om minskning av vissa plastprodukters inverkan på miljön (engångsplastdirektivet).

Produktavgifternas storlek ska ses över vid behov, dock minst vart tredje år. Vid framtagandet av produktavgiftens storlek ska Naturvårdsverket utgå från de senaste tillgängliga uppgifterna om kommunernas fastställda kostnader och antal produkter som släppts ut eller tillhandahållits på den svenska marknaden.

Produktavgiften ska betalas från 2024 gällande vissa engångsplastförpackningar och tobaksvaror med filter samt filter. Från 2025 ska även produktavgift betalas för ballonger och våtservetter.

1.1. Förändringar i förordning om nedskräpningsavgifter som påverkar föreskrifterna om produktavgiftens storlek.

Regeringen har beslutat om ändringar i förordningen om nedskräpningsavgifter¹. De nya förordningsändringarna medför att föreskrifterna som anger produktavgiftens belopp ska kunna användas under flera år, i stället för att de fastställs årligen. För att hålla föreskrifterna aktuella ska produktavgifternas storlek ses över vid behov, dock minst vart tredje år. Beslutet om ändringar i förordningen syftar till att öka kommunernas och producenternas förutsebarhet om vilka ersättningar och kostnader de kan förvänta sig, samt att minska den administrativa bördan för de berörda aktörerna. Flertalet av de ändringar som regeringen beslutat om baseras på de skrivningar som Naturvårdsverket till regeringen har framställt om².

I samband med att förändringarna träder i kraft den 4 mars 2025, har Naturvårdsverket tagit fram nya föreskrifter som fastställer storleken på produktavgifterna. I enlighet med förordningsändringarna ska föreskrifterna kunna användas under längre tid vilket innebär att Naturvårdsverket ska kunna besluta om produktavgifter från 2024 och från 2025 enligt 8-8 a samt 9 §§. I och med de nya föreskrifterna planerar Naturvårdsverket att upphäva nuvarande föreskrifter (NFS 2024:8).

¹ [Nya regler för nedskräpningsavgifter ska ge mer förutsebarhet och mindre administration - Regeringen.se](https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2024/03/04-ny-forskrift-om-nedskrapningsavgifter-ska-ge-mer-forutsebarhet-och-mindre-administration/)

² NV-04240-24, NV-01441-23

2. Problem och alternativa lösningar

2.1. Bakgrund

Den 5 juni 2019 fattade EU beslut om engångsplastdirektivet. Direktivet innehåller en rad åtgärder om hur medlemsländerna ska komma till rätta med vissa plastprodukters negativa påverkan på miljön. I artikel 8.2 c i direktivet ställs krav på att medlemsländerna ska säkerställa att producenter för vissa engångsplastprodukter ska täcka kostnader för att städa upp, transportera och behandla skräp från de produkter som omfattas. Medlemsländerna i EU måste införa dessa krav och åtgärder för att förebygga och minska plastens negativa inverkan på miljön i den nationella lagstiftningen.

Som ett led i genomförandet av direktivet publicerade Miljödepartementet promemorian *Genomförande av EU:s engångsplastdirektiv och andra åtgärder för en hållbar plastanvändning*³. I denna föreslås en ny förordning för att uppfylla kravet på att producenterna ska täcka kommunernas kostnader för uppstädning, transport och behandling av vissa nedskräpade engångsplastprodukter, kommunernas kostnader för administration och planering av arbetet med nedskräpade engångsplastprodukter, rapportering samt informationsspridning.

I den beslutade nedskräpningsförordningen ska producenter som släpper ut vissa engångsplastprodukter samt tillhandahåller vissa engångsplastförpackningar på den svenska marknaden årligen betala nedskräpningsavgifter till Naturvårdsverket. Nedskräpningsavgifterna består av två delar, en fast årsavgift som ska betalas från 2023 respektive 2025 och en rörlig produktavgift (dvs. en avgift per engångsplastprodukt som ingår) som betalas från 2024 respektive 2025. Genom produktavgiften tar producenterna det ekonomiska ansvaret för att hantera avfall som skräpar ner samt för att sprida information om nedskräpning och den negativa miljöpåverkan från nedskräpning.

Den rörliga produktavgiften ska fördelas till kommunerna som ersättning för att de städar upp avfallet från dessa engångsplastprodukter. Kommunerna ersätts också för att samla in och rapportera uppgifter till Naturvårdsverket och för att sprida information i syfte att minska negativ miljöpåverkan från nedskräpning av engångsplastprodukter.

Hur beräkningen av den avgift som producenterna ska betala för respektive engångsplastprodukt (d.v.s. den rörliga produktavgiften) ska göras framgår av 12 och 13 §§ i nedskräpningsförordningen, se beskrivning i avsnitt 3.1. Beräkningen baseras på uppgifter om kommunernas kostnader för hantering av nedskräpning, resultat från skräpmätningar och uppgifter om antal produkter som släppts ut eller tillhandahållits på den svenska marknaden. De produktavgifter som producenterna betalar ska sedan fördelas till kommunerna som ersättning för deras arbete med nedskräpning. Ersättningen betalas ut på grundval av en enskild kommuns andel av kommunernas kostnader som

³ Miljödepartementet (2020), *Genomförande av EU:s engångsplastdirektiv och andra åtgärder för en hållbar plastanvändning*, Promemoria, M2020/02035
<http://www.regeringen.se/contentassets/af5bd8026ec545fa967abbad1cf36d03/promemoria-engangsplast.pdf>

fastställs av Naturvårdverket för det år som föregår det avgiftsår som utbetalningen avser.

Sedan förordningen trädde i kraft har Naturvårdsverket till regeringen lämnat in två framställningar med förslag på förordningsändringar. Regeringen har bemött Naturvårdsverkets förslag till förordningsändringar enligt ärende NV-01441-23 och i mars 2024 uppdaterades nedskräpningsförordningen. Den senaste framställan gäller förordningsändringar med förtydligande vilka förpackningsproducenter som är avgiftsbelagda samt förslag på hur kommuners ersättning ska fördelas. Detta kan läsas mer om i ärende: NV-04240-24.

Regeringen har utifrån detta beslutat om förordningsändringar som träder i kraft 4 mars 2025⁴. Utöver detta har regeringen i samma beslut genomfört förändringar som medför att föreskrifterna som anger produktavgiftens storlek ska kunna användas under flera år, i stället för att fastställas årligen. Motivering till detta är en minskad administrativ börda och kostnad för Naturvårdsverket och producenterna, samt möjliggöra att utbetalningarna till kommunerna kan ske snabbare. Förändringarna ska även medföra en ökad förutsebarhet för producenterna och kommunerna om storleken på produktavgifterna. För att hålla föreskrifterna aktuella ska de av Naturvårdsverket ses över vid behov, dock minst vart tredje år.

2.2. Beskrivning av problemet och vad man vill uppnå

Syftet med föreskrifterna är, som nämnts ovan, att fastställa nivåerna för produktavgiften som regleras i nedskräpningsförordningen. Det övergripande syftet med engångsplastdirektivet, där det regleras att producenterna ska ta det ekonomiska ansvaret för nedskräpning och informationsspridning om nedskräpning, är att minska negativ påverkan på miljön från nedskräpning av engångsplastprodukter i utomhusmiljöer.

Nedskräpning, dvs. skräp som kastats eller lämnats utomhus, ger upphov till många negativa konsekvenser. Konsekvenserna kan vara både miljömässiga, sociala och ekonomiska. Några av de problem som uppstår till följd av nerskräpning är:

- kemikalier och plaster sprids i naturen och skadar både människor och djur,
- slöseri med råvaror och energi eftersom skräpet inte materialåtervinns,
- negativa effekter på turistnäringen, handeln, företagandet och friluftslivet,
- plastrester återfinns i många havslevande djur exempelvis i fisk- och skaldjur, vilket innebär att plasten blivit en del av livsmedelskedjan,
- arbetet med nedskräpning medför stora kostnader för t.ex. uppstädning och förebyggande åtgärder.

Plast har en särställning bland de material som skräpar ner. Plast används överallt, är långlivad och kan ha giftiga och andra skadliga

⁴ [Nya regler för nedskräpningsavgifter ska ge mer förutsebarhet och mindre administration - Regeringen.se](#)

effekter. På grund av materialets långa livslängd ökar dessutom det nedskräpade plastavfalllets påverkan år för år, allteftersom mer plast samlas i haven. Plasten bryts inte ner i naturlig miljö på överskådlig tid utan fragmenteras långsamt till mikroplast.

Genom att producenterna får ta det ekonomiska ansvaret ska de få incitament att arbeta med att förebygga nedskräpning av engångsplastprodukterna. En minskad nedskräpning innebär lägre kostnader för kommunen att hantera nedskräpningen och därmed sänks produktavgiften som producenterna ska betala.

De aktuella föreskrifterna behövs, som nämnts ovan, för att ange hur stor produktavgiften är för respektive produktkategori. En sådan reglering är en förutsättning för att det system för nedskräpningsavgifter som redan finns reglerat i nedskräpningsförordningen ska kunna tillämpas. Föreskrifterna är en förutsättning för att producenter ska kunna betala en avgift och för att kommunerna i nästa steg ska kunna få ersättning för sina kostnader.

2.3. Konsekvenser om ingen åtgärd vidtas

Införs inga föreskrifter som fastställer produktavgiften så kommer inga produktavgifter att betalas in av producenterna och kommunerna kommer inte få ersättning för sina kostnader. Föreskrifterna är med andra ord en förutsättning för att systemet med nedskräpningsavgifter ska fungera.

Att inte ta fram föreskrifter innebär utöver att systemet med nedskräpningsavgifter inte genomförs så som förordningen föreskriver också att Sverige inte uppfyller de krav som ska vara genomförda enligt engångsplastdirektivet om att producenter för vissa engångsplastprodukter ska täcka kostnader för att städa upp skräp från de produkter som omfattas, se artikel 8.2 c i direktivet, senast den 5 januari 2023.

Att inte uppfylla kraven i ett EU-direktiv innebär att kommissionen efter en granskning kan inleda ett överträdelseärende mot Sverige. Om bristerna då inte rättas till kan Sverige dömas i EU-domstolen och kan tvingas betala höga böter eller viten. Naturvårdsverket ser därför inte att det finns något alternativ till att ta fram föreskrifter som fastställer produktavgiften.

2.4. Beskrivning av vilka alternativa lösningar som finns för det man vill uppnå

Enligt 12 § i nedskräpningsförordningen ska Naturvårdsverket fastställa produktavgiftens storlek i föreskrifter. Hur produktavgiftens storlek ska bestämmas framgår i samma paragraf. Detta innebär att Naturvårdsverket inte har någon möjlighet att i föreskrifterna påverka vare sig utformningen av produktavgiften eller hur nivån på avgiften ska beräknas – det har redan fastställts i förordningen. Det finns därmed inget handlingsutrymme för att ta fram alternativa utformningar av föreskrifterna och inte heller ges det något utrymme för ett alternativ till föreskrifter.

3. Naturvårdsverkets föreskrifter som fastställer produktavgiftens storlek

Naturvårdsverket har i 3 § i föreskrifterna angett att en producent ska betala en produktavgift med ett visst belopp för varje angiven produkt. De produkter som

räknas upp är de som finns angivna i 8 § och 8 a § nedskräpningsförordningen och som det enligt 9 § ska betalas produktavgift för från år 2024 respektive 2025.

Den avgift i kronor som anges för varje produkt har räknats fram utifrån de grunder för beräkning som finns angiven i 12 §. Se nedan.

12 § Produktavgiftens storlek ska bestämmas genom att kommunernas kostnader enligt 13 § fördelas mellan de produktkategorier som omfattas av produktavgiften enligt 9 §. Kostnaderna ska fördelas på grundval av den andel varje produktkategori utgör av det totala antalet föremål som uppmätts i den skräpmätning som ska göras enligt 31 §. Därefter ska kostnaden per produktkategori fördelas på varje enskild produkt inom produktkategorin genom att kostnaden delas med det totala antalet produkter i produktkategorin som släpps ut eller tillhandahålls på den svenska marknaden

Produktavgiftens storlek bestäms av Naturvårdsverket i föreskrifter som meddelas med stöd av 14 §. Produktavgifternas storlek ska ses över vid behov, dock minst vart tredje år.

Naturvårdsverket ska utgå från de senaste tillgängliga uppgifterna om kommunernas kostnader och antalet produkter som släpps ut eller tillhandahålls på den svenska marknaden.

3.1. Beräkning av produktavgiften

Beräkningen av produktavgiften enligt 12 § andra stycket kan sägas bestå av fem delmoment, samtliga med stöd i förordningens bestämmelser.

1. Kommuners inrapporterade städkostnader

Kommuner ska till Naturvårdsverket årligen rapportera de kostnader de haft för hantering av avfall som skräpats ned enligt 28 § i nedskräpningsförordningen. Dessa kostnader är grunden i beräkningen av produktavgiften.

Enligt 28 § ska kommunen rapportera kostnader för att städa upp avfall som skräpats ned, kostnader för administration och planering, kostnader för att samla in och rapportera uppgifter som ska lämnas enligt nedskräpningsförordningen och kostnader för att sprida information för att minska negativ påverkan på miljön från nedskräpning av engångsplastprodukter. Under 2024 har 290 kommuner rapporterat uppgifter om kostnader till Naturvårdsverket. Den totala kostnaden som kommunerna rapporterade in, inklusive komplettering och justering av Naturvårdsverket, var 504 299 332 kr.

2. Fastställande av kommunernas kostnader

Utifrån kommunernas inrapporterade kostnader fastställer Naturvårdsverket kommunernas kostnader utifrån en rad olika parametrar. Det framgår av 10, 13 och 28 §§ i nedskräpningsförordningen. Kommuners kostnader fastställs utifrån den andel som utgörs av kostnader för uppstädning av de aktuella engångsprodukterna samt beräknat utifrån dessa engångsplastprodukters andel i den skräpmätning som utförts enligt 31 §.

Naturvårdsverket har sedan tagit fram ett förslag på kommuners fastställda kostnader. Myndigheten har på sin webbplats⁵ beskrivit metoden som används för att göra bedömning av kommuners kostnader. Till detta har aktörer haft möjlighet att lämna synpunkter på Naturvårdsverkets beräkning av kostnader för fastställandet. Tiden för att inkomma med synpunkter var tre veckor och totalt inkom synpunkter från sju berörda aktörer.

Naturvårdsverket reviderade sedan förslaget på kommuners fastställda kostnader, detta för att inkludera kommunernas kostnader för uppstädning av ballonger och våtservetter i de fastställda kostnaderna i enlighet med förordningsändringarna i nedskräpningsförordningen. Myndigheten publicerade det reviderade förslaget på sin webbplats i februari 2025 och gav aktörer möjlighet att lämna synpunkter på Naturvårdsverkets beräkning av kostnader för fastställandet. Tiden för att inkomma med synpunkter var tre veckor och totalt inkom synpunkter från noll aktörer.

Naturvårdsverket har fastställt kommunernas kostnader till 223,6 miljoner kronor enligt 13 § nedskräpningsförordningen.

3. Nationella skräpmätningar

Vartannat år, med start 2023, utförs nationella skräpmätningar enligt 31 § i nedskräpningsförordningen. Naturvårdsverket har gjort en upphandling och den aktör som utförde mätningarna under 2023 var Håll Sverige Rent. Resultaten visar hur stor andel av den totala mängden nedskräpade föremål som utgörs av avgiftsbelagda engångsplastprodukter.

Det är utifrån resultaten i skräpmätningen som den andel av kommunens kostnader som går till att hantera nedskräpade engångsplastprodukter uppskattas. Uppgifter om förekomsten av de avgiftsbelagda engångsplastprodukterna används för att fördela kommunens kostnader mellan de olika kategorierna i 31 § nedskräpningsförordningen. I tabell 1 nedan presenteras resultatet av den nationella skräpmätningen som genomfördes 2023.

Tabell 1. Resultat utifrån Naturvårdsverkets nationella skräpmätning 2023.

Kategori	Antal/10m ²	Andel av TOTAL, %
1 Engångsplastlock till muggar	0,005	0,095%
2 Engångsplastlock till matlådor	0,004	0,088%
3 Flexibla omslag	0,420	8,643%
4 Matlådor som är engångsplastprodukter	0,032	0,651%
5 Muggar som är engångsplastprodukter	0,008	0,163%
6 Plastflaskor för dryck som rymmer mindre än 0,6 liter	0,003	0,063%
7 Plastflaskor för dryck som rymmer mer än 0,6 liter	0,001	0,012%
8 Andra dryckesbehållare än plastflaskor som rymmer mindre än 0,6 liter	0,003	0,058%

⁵ [Kommuners fastställda kostnader för nedskräpning](#)

9 Andra dryckesbehållare än plastflaskor som rymmer mer än 0,6 liter	0,001	0,011%
10 Fimpar	2,329	47,896%
11 Tunna plastbärkassar	0,012	0,253%
12 Ballonger	0,009	0,179%
13 Våtserverter	0,011	0,222%
Övrigt skräp (exkl tuggummi)		
Övrigt skräp: varav övriga engångsplastprodukter	0,223	4,592%
Övrigt skräp: varav andra engångsprodukter (annat material än plast)	1,346	27,685%
Övrigt skräp: varav annat skräp	0,457	9,388%
TOTALT SKRÄP (exkl tuggummi)	4,864	100%
Tuggummi	1,330	

4. Producenters inrapporterade uppgifter

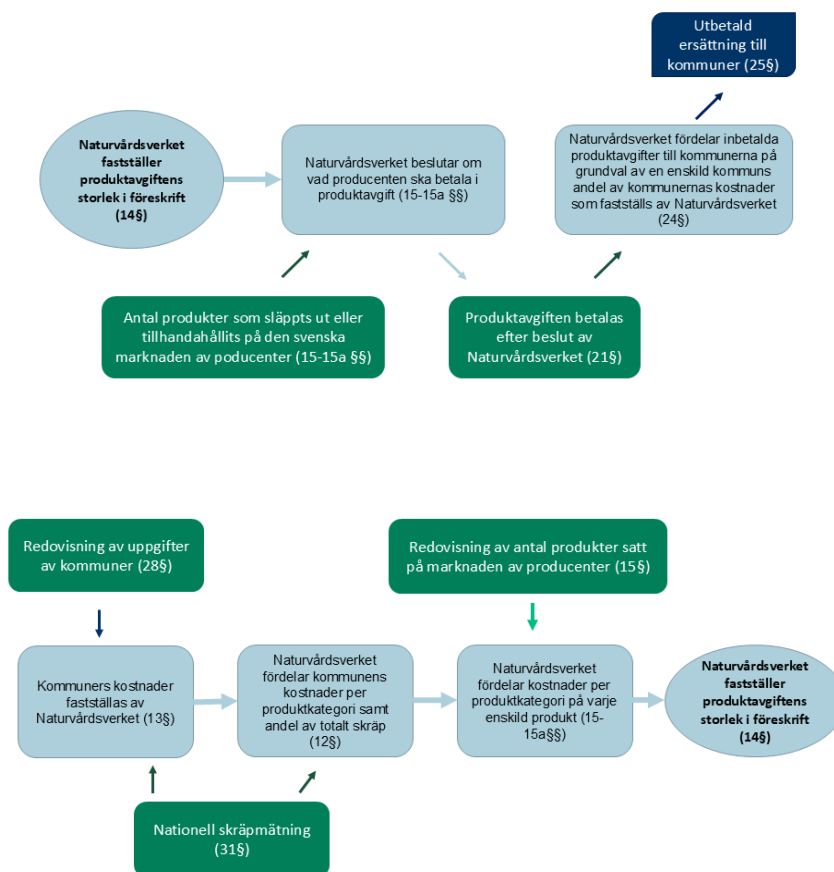
Producenter ska till Naturvårdsverket årligen rapportera uppgifter om antal artiklar som släppts ut eller tillhandhållits på svenska marknaden under föregående år, enligt 15 § nedskräpningsförordningen.

De producenter som berörs är de som släpper ut eller tillhandhåller produkter som omfattas av 8 § samt 8 a § nedskräpningsförordningen. För varje produktkategori i 8 § samt 8 a §§ har producenterna rapporterat mängden produkter som omfattas. Antal producenter som var anmälda och som rapporterade till Naturvårdsverket under 2024 var totalt 236 stycken.

5. Beräkning av produktavgiften

- a) Kommunernas kostnader (2) multipliceras med andelen skräp som utgörs av föremål som avses i 8 § 1–4 och 6 samt 8 a § i förhållande till totala mängden nedskräpade föremål (3)
- b) Den totala kostnaden för hantering av avgiftsbelagda engångsplastprodukter (a) fördelas mellan respektive produktkategori i 8 § samt 8 a § utifrån deras andel av mängden nedskräpade föremål (3).
- c) Produktavgiften beräknas genom att för respektive kategori i 8 § samt 8 a § dividera kostnad (b) med de inrapporterade uppgifterna om antal produkter släppta eller tillhandahållna på svenska marknaden (4)

Bilderna nedan illustrerar hur produktavgiften tagits fram utifrån förordningen.

Utifrån ovan beräkningar har Naturvårdsverket beräknat följande produktavgifter⁶.

1. med 0,00273 kronor för varje engångsplastlock till en mugg,
2. med 0,0119 kronor för varje flexibelt omslag,
3. med 0,00404 kronor för varje matlåda som är en engångsplastprodukt,
4. med 0,000642 kronor för varje mugg som är en engångsplastprodukt,
5. Med 0,000931 kronor för varje annan dryckesbehållare än plastflaskor för dryck som rymmer mindre än 0,6 liter,
6. med 0,0400 kronor för varje tobaksvara med filter,
7. med 0,0400 kronor för varje filter,
8. med 0,0134 kronor för varje ballong och
9. med 0,000345 kronor för varje våtservett.

⁶ Produktavgifterna är beräknade med tre värdesiffror, därför skiljer sig antalet decimaler åt mellan produktkategorierna.

3.2. Revidering av föreskrifterna

Produktavgifterna storlek ska ses över vid behov, dock minst vart tredje år. Naturvårdsverket ska i detta arbete utgå från de senaste tillgängliga uppgifterna om kommuners fastställda kostnader och antalet produkter som släpps ut eller tillhandahålls på den svenska marknaden samt den nationella skräpmätningen. Det görs för att produktavgifterna ska vara aktuella utifrån de uppgifter som Naturvårdsverket inhämtar. Syftet är att så långt som möjligt återge realiteten av de kostnader som uppstår för att städa upp avfall som skräpats ner för de utpekade engångsplastprodukterna. Att föreskrifterna ses över vid behov, dock inom tre år, medför också en förutsebarhet för producenterna och kommunerna gällande storleken på produktavgifterna.

Eftersom produktavgiften baseras på flera faktorer⁷ kan andra krav påverka produktavgiftens storlek. Exempelvis kan förordning (2021:996) om engångsprodukter i viss utsträckning bidra till att påverka produktavgiftens storlek. Förordningens syfte är att minska nedskräpning och främja en cirkulär ekonomi. Kraven på att erbjuda servering i återanvändbara muggar och matlådor enligt 17–22 §§ är ett exempel på åtgärder för att minska nedskräpningen som förväntas leda till att dessa produkter minskar både i nedskräpningsmätningar och antalet produkter som släppts ut eller tillhandahållits på marknaden. Det finns även krav i den förpackningsförordning som EU beslutat⁸ som kan påverka användandet av engångsplastprodukter och därmed produktavgiften.

Därtill har respektive producentansvar för de avgiftsbelagda produkterna också utpekade mål för minskad nedskräpning och krav på att producenter effektivt ska bidra till att målet nås⁹. Även de kommunala avfallsplanerna ska innehålla mål och åtgärder för att förebygga nedskräpning¹⁰. En minskad nedskräpning förväntas leda till lägre kostnader för att städa upp produkterna som skräpats ner vilket på sikt bör reflekteras i avgifterna.

4. Rättsliga förutsättningar

4.1. Bemyndiganden som myndighetens beslutanderätt grundar sig på

Det anges i 14 § i nedskräpningsförordningen att Naturvårdsverket får meddela föreskrifter som fastställer produktavgiftens storlek, beräknad enligt 12 och 13 §§.

⁷ Kommuners fastställda kostnader, antal producenter samt antal produkter som släpps ut eller tillhandahållits på den svenska marknaden och vartannat år, produkters förekomst i nedskräpningsmätningar.

⁸ [EU-förordning om förpackningar och förpackningsavfall \(Fakta-pm om EU-förslag 2022/23:FPM43 : COM\(2022\) 677\) | Sveriges riksdag](#)

⁹ 10–11 §§§ Förordning (2021:100) om producentansvar för våtservetter, 10–11 §§ Förordning (2021:999) om producentansvar för ballonger, 13–14 §§ Förordning (2021:998) om producentansvar för vissa tobaksvaror och filter samt 2 kap. 10–11 §§ Förordning (2022:1274) om producentansvar för förpackningar

¹⁰ 6 § Naturvårdsverkets föreskrifter om kommunala avfallsplaner om förebyggande och hantering av avfall, NFS 2020:6, ISSN 1403-8234, beställningsnummer 15820-06.

4.2. Föreskrifternas överensstämmelse med de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen

Föreslagna föreskrifter syftar till att bestämma storleken på den produktavgift som det finns närmare bestämmelser om i nedskräpningsförordningen.

Bestämmelserna i nedskräpningsförordningen utgör en del i genomförandet av Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/904 av den 5 juni 2019 om minskning av vissa plastprodukters inverkan på miljön (engångsplastdirektivet), artikel 8.2–8.4.

I förslaget till föreskrifter anges att en producent ska betala en produktavgift med ett angivet belopp för varje avgiftsbelagd produkt. De produkter som anges är de som nämns i 8–8 a §§ nedskräpningsförordningen och som enligt 9 § ska betalas från 2024 respektive 2025. Som nämnts tidigare i denna konsekvensutredning innebär föreskrifterna inte några nya krav utöver att Naturvårdsverket genom föreskrifterna fastställer beloppen för respektive produkt, utifrån en i förordningen redan fastställd beräkning.

Regeringen har bedömt att nedskräpningsförordningen är i linje med kraven i engångsplastdirektivet. Regeringen har inte heller anmält förordningen till kommissionen enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/1535 av den 9 september 2015 om ett informationsförfarande beträffande tekniska föreskrifter och beträffande föreskrifter för informationssamhällets tjänster. Förordningen har inte heller bedömts innehålla några krav som är anmälningspliktiga enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/123/EG om tjänster på den inre marknaden.

Med hänsyn till ovan och då föreskrifterna endast kommer att reglera storleken på produktavgiften finner Naturvårdsverket att det inte finns skäl att anmäla föreskrifterna, vilka utgår från bestämmelserna i förordningen om nedskräpningsavgifter, till kommissionen.

I tidigare remiss¹¹ som Naturvårdsverket genomfört gällande NFS 2024:8 har Kommerskollegium inkommit med bedömningen att Naturvårdsverket inte behöver anmäla förslaget om föreskrifter om fastställande av produktavgiftens storlek till Kommerskollegium enligt förordning (1994:2029) om tekniska regler. Vidare bedöms det även att Naturvårdsverket inte behöver anmäla de föreslagna föreskrifterna enligt förordning (2009:1078) om tjänster på den inre marknaden. Kommerskollegium bedömer att förslaget inte innehåller nya eller ändrade krav på tjänsteverksamhet och att det därför inte behöver anmälas enligt tjänstedirektivet.

5. Konsekvenser till följd av produktavgiften

I detta avsnitt framgår vilka som berörs av föreskrifterna och vilka konsekvenser som förväntas uppstå för de som berörs. För producenter av vissa engångsplastförpackningar samt tobaksvaror med filter och filter ska produktavgifter tas ut för 2024 och framåt. Gällande våtservetter och ballonger

¹¹ NV-01230-23

ska en avgift tas ut för 2025 och framåt. Det innebär att producenter för vissa engångsplastförpackningar samt tobaksvaror med filter och filter kommer att betala två produktavgifter under 2025, den avseende 2024 samt den avseende 2025.

Hur mycket respektive producent ska betala avgörs av hur många avgiftsbelagda produkter producenten har tillhandhållit eller släppt ut på marknaden under föregående år. Rapporteringen för 2024 ska göras senast 31 mars för 2025, det innebär att uppgifter som rapporterades under 2024 (uppgifter för 2023) kommer ligga till grund för beräkningarna i konsekvensanalysen. Det faktiska utfallet för 2025 kan därmed komma att skilja sig något när beräkningarna görs utifrån uppgifter som rapporterats under 2025.

Enligt förordning (2024:183) om konsekvensutredningar ska konsekvensutredningen innehålla en redogörelse för vilka åtgärder som har vidtagits för att förslaget eller beslutet inte ska medföra mer långtgående kostnader eller begränsningar än vad som bedöms vara nödvändigt för att uppnå dess syfte. Eftersom Naturvårdsverkets handlingsutrymme är begränsat till att fastställa nivån på produktavgiften enligt en angiven metod saknas utrymme för att vidta sådana åtgärder i det här fallet. Naturvårdsverkets fastställande av kommunens kostnader för nedskräpning (se avsnitt 3.1) syftar till att de avgifter producenterna betalar inte ska överstiga kommunernas faktiska kostnader.

5.1. Uppgifter om vilka som berörs och vilka konsekvenser det medför

I första hand så berörs de producenter som är skyldiga att betala produktavgift enligt 8, 8 a och 9 §§ förordningen (2021:1002) om nedskräpningsavgifter. Avgiftsskyldig är den producent som tillhandhåller någon av nedanstående produkter på den svenska marknaden:

- ***Engångsplastlock till muggar***
Engångsplastlock är lock eller dricklock som är helt eller delvis gjorda av plast. Det är enbart engångsplastlock till muggar som omfattas av produktavgiften och det gör det oavsett om muggen de är avsedda för är en engångsplastprodukt eller av annan sort.
- ***Flexibla omslag***
En förpackning som uppfyller nedanstående tre kriterier definieras som ett flexibelt omslag¹²:
 - Förpackningen är en engångsplastprodukt
 - Förpackningen är böjbar; förpackningen kan till exempel lätt böjas utan att brytas och lätt öppnas genom att det rivs, skärs, vrids eller dras isär
 - Förpackningen används till ett livsmedel som är avsett att ätas direkt ur förpackningen utan ytterligare beredning.

Förpackningar som är flexibla omslag kan exempelvis innehålla färsk frukt och grönt, smörgåsar, glass, kakor, riskakor, nötter, snacks, torkad frukt, proteinbars, godis, choklad, chips och torkade charkuterier.

¹² Definitionen av ett flexibelt omslag finns i 1 kap. 12 § i förordning (2022:1274) om producentansvar för förpackningar

- **Matlådor som är en engångsplastprodukt**
Matlådor är förpackningar, med eller utan lock, som är formgjutna eller förblir mestadels oförändrade i formen efter att innehållet läggs till eller tas bort, samt används till snabbmat. En matlåda är en engångsplastprodukt om den är en engångsprodukt som helt eller delvis är gjord av plast.¹³ Även pappers- eller kartongbaserade matlådor som har ett plastfoder eller en plastbeläggning på ytan omfattas av produktavgiften.
- **Muggar som är en engångsplastprodukt**
Definitionen av en mugg är ett glas, en kopp eller en mugg, med eller utan lock, som är avsedd för kalla eller varma drycker som vanligtvis dricks direkt ur kärlet. En engångsmugg är en mugg som är en engångsprodukt. En mugg är en engångsplastprodukt om det är en engångsprodukt som helt eller delvis består av plast¹⁴. Även pappers- eller kartongbaserade muggar som har ett plastfoder eller en plastbeläggning på ytan omfattas. Även engångsmuggar som inte är avsedda att fyllas vid ett försäljningsställe omfattas.
- **Andra dryckesbehållare än plastflaskor för dryck som rymmer mindre än 0,6 liter**
En dryckesbehållare är en plastflaska, en kompositförpackning eller ett annat kärl som är en engångsplastprodukt, rymmer högst tre liter, är avsedd för dryck och inte är en mugg¹⁵. När till exempel pappers- eller kartongbaserade dryckesbehållare har ett plastfoder eller en plastbeläggning så är de delvis gjorda av plast och omfattas av definitionen. Produktavgiften gäller inte för dryckesbehållare som är plastflaskor och som rymmer mindre än 0,6 liter.

Därtill är även följande producenter avgiftsskyldig om producenten släpper ut nedanstående produkter på den svenska marknaden:

- **Tobaksvaror med filter**
Med tobaksvaror avses produkter som kan förbrukas och som helt eller delvis består av blad och andra naturliga, bearbetade eller obearbetade delar av tobaksväxter¹⁶. Tobaksprodukten ska innehålla ett filter (se definition nedan) för att omfattas av produktavgift.
- **Filter för tobaksvaror**
Med filter avses de filter som är engångsplastprodukter och marknadsförs för användning med tobaksvaror eller används i kombination med tobaksvaror.¹⁷

¹³ Se 6 och 8 §§ i förordningen (2021:996) om engångsprodukter).

¹⁴ 6 och 7 §§ i förordningen (2021:996) om engångsprodukter.

¹⁵ 7 § i förordningen (2021:996) om engångsprodukter.

¹⁶ 9 § i förordningen (2021:998) om producentansvar för vissa tobaksvaror och filter.

¹⁷ 9 § i förordningen (2021:998) om producentansvar för vissa tobaksvaror och filter.

- **Våtservetter**
Med våtservetter avses servetter som är engångsplastprodukter, är våta på förhand, och används för personlig hygien eller i hushåll.¹⁸
- **Ballonger**
Med ballong avses de ballonger som är engångsplastprodukter.¹⁹

Att släppa ut en produkt på marknaden innebär att för första gången tillhandahålla en produkt på marknaden i Sverige. Att tillhandahålla en produkt innebär att mot betalning eller gratis leverera en produkt för distribution, förbrukning eller användning på marknaden i samband med kommersiell verksamhet.²⁰

Eftersom dessa producenter i stor utsträckning förväntas föra den kostnad som avgiften innebär vidare i kedjan till slutkonsumenten (se avsnitt 8.2) förväntas även konsumenter, i form av både hushåll och verksamheter, beröras. I Sverige finns det enligt statistik från SCB 4,9 miljoner hushåll²¹. I SCB:s företagsregister finns 1,3 miljoner aktiva företag, myndigheter och organisationer registrerade.²²

Antalet unika producenter som berörs av föreskrifterna och som 2024 hade anmält sig och rapporterat till Naturvårdsverket är 236. Flera av producenterna förekommer i mer än en produktkategori. Därför stämmer inte det totala antalet producenter med summan av antalet producenter i respektive produktkategori.

Hur antalet producenter fördelar sig mellan de olika kategorierna redovisas under avsnitt 5.2.2 för respektive kategori av engångsplastprodukter. Det saknas uppgifter om hur många av producenterna som utgörs av företag, men sannolikt är i stort sett samtliga företag. Producenterna kan vara allt från större tillverkare och importörer till mindre aktörer som säljer eller använder de avgiftsbelagda produkterna direkt till slutkonsument.

I kategorierna tobaksvaror med filter och filter för tobaksvaror fanns det 2024 fem producenter som anmält sig och rapporterat. Utifrån tillgänglig information har bedömningen gjorts att samtliga av dessa fem företag klassas som stora enligt EU kommissionens rekommendation²³. Uppgifter om storleken på de övriga producenter som berörs är mer resurskrävande att få fram eftersom de är betydligt fler till antalet.

De aktörer som berörs är verksamma inom flera olika branscher, bland annat restaurangbranschen, livsmedelsbranschen, dagligvaruhandeln,

¹⁸ 8 § i förordning (2021:1000) om producentansvar för våtservetter.

¹⁹ 8 § i förordningen (2021:999) om producentansvar för ballonger.

²⁰ Se 5 § i förordningen (2021:1002) om nedskräpningsavgifter samt Naturvårdsverket, Engångsplast och andra engångsprodukter, www.naturvardsverket.se/vagledning-och-stod/plast/engangsplast/#E1576726355 för ytterligare vägledning.

²¹ SCB, 2024, Hushåll i Sverige, Senast uppdaterad: 2023-03-22, <https://www.scb.se/hitta-statistik/sverige-i-siffror/manniskorna-i-sverige/hushall-i-sverige/>, hämtad 2025-02-26.

²² SCB, 2025, Välkommen till SCB:S allmänna företagsregister, räkna företag, https://www.foretagsregistret.scb.se/Rakna?RakneTyp=RAKNA_FORETAG

²³ Kommissionens rekommendation av den 6 maj 2003 om definitionen av mikroföretag samt små och medelstora företag, 2003/361/EG.

förpackningsbranschen, detaljhandel, konfektyrbranschen, bygg- och konstruktionsbranschen, sko- och klädesbranschen.

Samtidigt berör föreskrifterna endast aktörer som släpper ut eller tillhandhåller produkter som helt eller delvis innehåller plast på marknaden. Det vill säga att bara en delmängd av aktörerna inom dessa branscher berörs. Det innebär att det inte är möjligt att använda företagsdatabasen som SCB tillhandhåller för att utifrån SNI-koder²⁴ ta fram uppgifter om antal anställda i de företag som berörs. Aktörerna finns inom flera olika SNI-koder där de endast utgör en liten delmängd av alla som ingår i den SNI-koden.

Utgångspunkten är därför att storleken på de berörda företagen inte borde skilja sig nämnvärt från hur fördelningen baserat på storlek (antal anställda) ser ut för företagandet i Sverige totalt sett.²⁵ Utifrån ett sådant antagande ser fördelningen utifrån storlek ut enligt nedan i tabell 2 för de berörda producenterna när producenter för tobaksprodukter och filter har räknats bort.

Tabell 2. Fördelningen utifrån storlek för de berörda producenterna när producenter för tobaksprodukter och filter har räknats bort.

Företagsstorlek (antal anställda)	Antal producenter
Enmansföretag (0)	177
Mikroföretag (1–9)	50
Små företag (10–49)	8
Medelstora företag (50–249)	1
Stora företag > 250	0
Totalt 0 -> 250	236

5.2. Konsekvenser för berörda producenter

Konsekvenserna för producenterna har delats upp i två olika avsnitt. De övergripande konsekvenserna redovisas i avsnitt 5.2.1 och under avsnitt 5.2.2 redovisas de direkta ekonomiska konsekvenserna för producenterna till följd av nivån på produktavgiften. Naturvårdsverket ser inte att föreskrifterna kommer att påverka företagen i några andra hänseenden utöver de som redovisas i dessa avsnitt.

Eftersom Naturvårdsverkets handlingsutrymme är begränsat till att ta fram föreskrifter som fastställer storleken på produktavgiften enligt den beräkningsmodell som anges i nedskräpningsförordningen finns det inga alternativa förslag som föreskrifterna kan jämföras med. Nedan redogörs därför endast för de konsekvenser som förväntas uppstå till följd av den fastställda produktavgiften.

Redan i dag har de berörda producenterna vissa kostnader förknippade med nedskräpningsavgifter. I analysen av konsekvenserna av produktavgiften

²⁴ SNI är en standard för svensk näringsgrensindelning.

²⁵ Ekonomifakta 2025, Företagens storlek, uppdaterad 2024-02-12, https://www.ekonomifakta.se/sakomraden/foretagande/naringslivet/foretagens-storlek_1212719.html, hämtad 2025-02-26.

behöver även dessa kostnader beaktas eftersom det är de totala kostnaderna kopplat till nedskräpningsavgifterna som kan påverka hur berörda aktörer agerar.

Alla berörda producenter ska enligt nedskräpningsförordningen betala en årsavgift. För förpackningsproducenter vars produkter omfattas samt för producenter av filter är årsavgiften 3 000 kronor och för producenter som släpper ut tobaksprodukter på marknaden är årsavgiften 6 000 kronor. Dessa producenter betalar årsavgift sedan 2023. För producenter av våtservetter och ballonger ska de med start 2025 betala en årsavgift på 3 000 kronor per år.

Förpacknings- och tobaksproducenter har även sedan 2023 årligen rapporterat uppgifter till Naturvårdsverket. Producenter av våtservetter och ballonger har rapporterat till Naturvårdsverket sedan 2024. Den årliga rapporteringen om antal produkter bedöms i genomsnitt ta mellan 60 - 300 minuter för ett företag. Med en månadslön²⁶ på 37 350 kronor per månad innan skatt innebär det en kostnad på cirka 400 – 2 100 kronor per år för ett företag²⁷.

5.2.1. Övergripande konsekvenser för berörda producenter

Tidsåtgång, administrativa konsekvenser och eventuella förändringar i verksamheten

Att producenterna ska betala en produktavgift är redan fastställt i nedskräpningsförordningen. Nedskräpningsförordningen beslutades den 3 november 2021 och föregicks av ett remissförfarande där flertalet berörda aktörer fick möjlighet att lämna synpunkter. Naturvårdsverket bedömer att flertalet berörda producenter får anses ha haft en möjlighet att förbereda sig på att de ska betala en produktavgift från och med 2024 respektive 2025.

Eftersom produktavgiften i många fall förväntas föras vidare i kedjan för att slutligen betalas av den slutliga konsumenten (se avsnitt 5.3) förväntas föreskrifterna innebära ett behov av att uppdatera priserna för de produkter som berörs. Det är dock något som sker regelbundet även idag. Rapporteringen av antalet produkter gjordes för första gången under 2023 respektive 2024. De föreslagna föreskrifterna förväntas därmed inte innebära några ökade administrativa kostnader för producenterna. Att hantera en betalningsavi från Naturvårdsverket för produktavgiften anses innebära en försumbar administrativ kostnad för de berörda producenterna.

Produktavgiften kommer att medföra en kostnad för de producenter som släpper ut eller tillhandhåller de berörda engångsplastprodukterna på marknaden. Eftersom produktavgiften gäller för alla producenter som släpper ut eller tillhandhåller de aktuella engångsplastprodukterna på marknaden och avgiften per produkt inte är så stor i förhållandet till priset på produkten så förutsätts det

²⁶ Ett genomsnitt av genomsnittslönerna för inköps- och orderassistenter samt för marknads- och försäljningsassistenter inom privat sektor enligt SCB 2023, Genomsnittlig månadslön, tjänstemän privat sektor (SLP) efter yrke (4-siffrig SSK 2012), ålder och kön. År 2014 – 2023, https://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START__AM__AM0103__AM0103F/SLP3tSSK412/

²⁷ Utöver månadslönen har schablonvärdet 1,84 använts för att inkludera semesterersättning, arbetsgivaravgifter och OH-kostnader i enlighet med Tillväxtverket 2017, Ekonomiska effekter av nya regler – Så beräknar du företagets kostnader, Info 0696, sid. 16–17.

att producenterna i stor utsträckning har möjlighet att föra kostnaden vidare i ledet mot slutkonsument. Därför bedöms föreskrifterna inte direkt leda till att de berörda producenterna måste vidta några förändringar i verksamheten till följd av föreskrifterna.

En del av de verksamheter som använder de aktuella engångsplastprodukterna för att förpacka/servera innehållet till slutkonsumenten i kan dock komma att välja att ersätta engångsplastprodukterna med produkter av annat material, övergå till flergångsprodukter eller arbeta förebyggande mot nedskräpning (t.ex. genom pantsystem, information, nudging).

Hur företagen kommer att agera beror bland annat på antalet produkter de släpper ut eller tillhandhåller på marknaden, storleken på den totala avgiften, kostnader för årsavgift och rapportering, tillgången på och kostnaden för att gå över till andra alternativ, kostnaden för att arbeta förebyggande samt vilka krav som ställs/incitament som ges i annan lagstiftning när det gäller förpackningar och engångsplastprodukter.

Under förutsättning att de ökade kostnaderna kan föras vidare till slutkonsument så förväntas inte föreskrifterna påverka antalet arbetstillfällen, arbetsförutsättningar eller påverka företagen i andra avseenden. Eftersom avgiften endast är mellan 0,0345 och 4,00 öre per produkt förväntas inte konsumenter ändra sina beteenden i någon betydande utsträckning som innebär konsekvenser för företagen i form av minskad försäljning.

Påverkan på konkurrensförhållanden

Föreskrifterna bedöms inte påverka de berörda producenternas inbördes konkurrensförhållanden på den svenska marknaden. Eftersom föreskrifterna omfattar alla producenter som släpper ut eller tillhandhåller berörda engångsplastprodukter på marknaden i Sverige förväntas föreskrifterna inte heller påverka företagets konkurrensförhållanden på marknader utanför Sverige.

Eftersom det bara är produkter som är helt eller delvis gjorda i plast som berörs kan konkurrensen för berörda producenter försämrats i förhållande till producenter som släpper ut eller tillhandhåller motsvarande varor i andra material på marknaden (inom de kategorier där det finns produkter i alternativa material). I vissa fall kan de producenter som berörs även vara producenter för motsvarande produkter av andra material.

Produktavgiften kommer utöver befintliga kostnader för rapportering, tillsynsavgifter och årsavgift, innebära ökade kostnader för berörda producenter, men eftersom det bedöms att de har en möjlighet att föra kostnaderna vidare till slutkonsumenten bedöms det inte påverka konkurrensförhållandena mellan olika företag i samma bransch.

Hänsyn till små företag vid reglernas utformning

Det finns inte i nedskräpningsförordningen eller i någon annan förordning med koppling till den aktuella produktavgiften några möjligheter att ta särskild hänsyn till små företag. Eftersom avgiften sätts per produkt så blir den totala

kostnaden proportionerlig mot hur många produkter ett företag släpper ut eller tillhandhåller, oavsett företagets storlek.

Under antagandet att små företag släpper ut eller tillhandhåller få engångsplastprodukter på marknaden betalar de en totalt sett en lägre produktavgift. Eftersom även produkter från mindre företag bidrar till nedskräpningen finns det inga tydliga argument som talar för att de ska undantas avgift eller att någon särskild hänsyn borde tas.

Det finns inte heller någonting som tydligt talar för att förutsättningarna att övergå till produkter i andra material skiljer sig åt beroende på storlek på företaget. Förutsättningarna att övergå till flergångsalternativ kan vara svårare för små företag.

Men generellt förväntas de företag som släpper ut eller tillhandhåller ett mycket litet antal produkter på marknaden göra en förändring i verksamheten om kostnaden som det innebär bedöms vara motiverad utifrån de kostnader som nedskräpningsavgiften i stort medför (kostnader för rapportering, årsavgift och produktavgift). I nuläget är det ca 100 producenter som har en total produktavgift som är lägre än 1 000 kronor.

5.2.2. Direkta ekonomiska konsekvenser för berörda producenter

Under respektive produktkategori används försäljningsstatistik från SCB för att redovisa hur försäljningen av produkter som kan vara förpackade i de engångsplastprodukter som omfattas av produktavgifterna har sett ut under de senaste åren.

I tabell 3 nedan redovisas antalet anmälda producenter som har rapporterat under 2024 till Naturvårdsverket samt hur många produkter som dessa producenter tillhandahöll eller släppte på marknaden under 2023 för respektive engångsplastprodukt som omfattas av produktavgiften.

Tabell 3. Antal producenter och mängden engångsplastprodukter som dessa släppte ut eller tillhandhöll på marknaden under 2023 (avrundat till närmsta 1000-tal)

	Antal producenter som var anmälda och rapporterade till Naturvårdsverket 2024	Antal produkter som släppts ut/tillhandahöllits på marknaden under 2023	Genomsnitt (antal produkter/producent)	Median (antal produkter/producent)
Lock till muggar	29	132 453 000	4 567 000	419 000
Flexibla omslag	124	2 785 394 000	22 463 000	254 000
Matlådor	59	678 756 000	11 504 000	425 000
Muggar	45	973 172 000	21 626 000	1 453 000
Andra dryckesbehållare än plastflaskor som rymmer mindre än 0,6 liter,	31	240 197 000	7 748 000	49 000

Tobaksvaror med filter + filter	5	4 611 857 000	922 371 000	578 717 000
Våtservetter	38	2 477 782 000	65 205 000	1 310 000
Ballonger	26	51 479 000	1 980 000	436 478
Totalt	294	11 951 091 000	50 640 000	550 000

Antalet unika producenter som anmält sig till Naturvårdsverket och ska betala produktavgift under 2024 är 236. Av dessa så förekommer 68 i mer än en produktkategori. För alla kategorier utom tobaksvaror och filter ovan är det tydligt att det finns ett mindre antal producenter som sätter relativt många produkter på marknaden och många producenter som sätter ett i sammanhanget mindre antal produkter på marknaden. Detta eftersom medianvärdet är mycket lägre än genomsnittsvärdet.

I tabell 4 nedan redovisas hur mängden produkter som en producent har tillhandhållit på marknaden fördelas mellan producenterna. I redovisningen har inte tobaksvaror med filter och filter för tobaksvaror inkluderats. Detta eftersom antalet producenter är få och fördelningen över hur många produkter de släppt ut på marknaden är relativt jämn.

Tabell 4. Fördelning av hur många produkter producenterna släppt eller tillhandahållit på marknaden under 2023. Undantaget tobaksprodukter med filter och filter för tobaksvaror.

Antal engångsplastprodukter släppt eller tillhandahållna på marknaden 2023	Antal producenter
>100 miljoner	21
10 - 100 miljoner	35
1 miljon - 10 miljoner	46
100 000 - 1 miljon	43
10 000 – 100 000	39
< 10 000	48

Tabell 4 förstärker bilden av att det finns ett mindre antal producenter som släpper ut eller tillhandhåller ett stort antal produkter på marknaden och ett större antal producenter som släpper ut eller tillhandhåller relativt få produkter på marknaden.

Att en producent släpper ut eller tillhandhåller relativt få produkter på marknaden behöver inte betyda att det är en liten verksamhet, det kan bara vara så att engångsplastprodukter som omfattas av produktavgift inte är en del av deras huvudsakliga verksamhet.

I tabell 5 nedan redovisas produktavgiften för respektive produktkategori, den totala avgiften för 2024 respektive den uppskattade totala avgiften för 2025 samt genomsnittlig och medianavgift för 2024 för respektive produktkategori.

Tabell 5. Produktavgifter, total avgift samt genomsnittlig och medianavgift för respektive produktkategori (2024 avseende 2023) (avrundat till närmsta 100-tal där relevant).

	Avgift per produkt (öre)	Totalt avgift för 2024 resp. 2025 (kr)*	Genomsnittlig avgift 2024 (kr/producent)	Medianavgift 2024 (kr/producent)
Lock till muggar	0,273	361 600	12 500	1 100
Flexibla omslag	1,19	33 146 200	267 300	3 000
Matlådor	0,404	2 742 200	46 500	1 700
Muggar	0,0642	624 800	13 900	900
Andra dryckesbehållare än plastflaskor som rymmer mindre än 0,6 liter,	0,0931	223 600	7 200	45
Tobaksvaror med filter + filter	4,00	184 474 400	30 745 700	20 747 900
Våtservetter	0,0345	854 800	22 500	500
Ballonger	1,34	689 800	26 500	5 800
Totalt		223 117 400	945 400	1 900

- Den faktiska avgiften för 2025 förväntas skilja sig något från avgiften 2024 eftersom den baseras på vad producenterna rapporterar under 2025.

Eftersom ingen avgift aviserades under 2024 innebär det för förpackningsproducenter och producenter av tobaksprodukter med filter och filter att dubbel avgift ska betalas under 2025. Hur stor den totala avgiften blir beror på hur många produkter de rapporterar under 2025. Avgiften för 2025 antas dock vara i samma storleksordning som den för 2024.

Som nämnts ovan förekommer flera producenter i mer än en produktkategori. I tabell 6 nedan redovisas hur de totala avgiftsintervallen för ett år fördelar sig mellan producenterna.

Tabell 6. visar hur den totala produktavgiften för ett år fördelar sig över antalet producenter.

Totalt produktavgift	Antal producenter
>1 miljon	11
500 000 – 1 miljon	8
100 – 499 999	28
50 000 – 99 999	13
10 000 – 49 999	30
1 000 - 10 000	42
<1 000	104

Flera av de producenter som tillhandahöll muggar på marknaden tillhandahöll även engångsplastlock och matlådor på marknaden. Dessa produkter används tex. inom verksamheter som serverar mat och dryck, ofta för att konsumeras någon annanstans. Möjligheten att ta med mat och dryck från försäljningsstället förekommer hos en rad olika typer av verksamheter. Utifrån de olika kategorier som ingår i SCB:s restaurangindex²⁸, antas matlådor för hämtmat framför allt förekomma inom följande kategorier: kaféer/konditorier, snabbmatsrestauranger, lunch- och kvällsrestauranger och trafiknära restauranger. För samtliga kategorier minskade försäljningsvolymen under kvartal 1-3 2024 jämfört med 2023 efter korrigeringar för prisförändringar. Störst var minskningen för kaféer/konditorier där försäljningsvolym sjönk med 3,9 procent. Stigande priser på livsmedel och energi under 2024 har medfört att priserna mot kund har ökat med 20 procent under det tredje kvartalet 2024 jämfört med samma period 2021.²⁹

Produktavgifter på engångsmuggar, -lock och -matlådor i plast kan förväntas innebära att vissa företag gör förändringar i verksamheten för att minska användningen av dessa produkter. En del av de aktörer som använder dessa produkter till konsument kan förväntas sluta använda dem, medan andra, där det är möjligt, övergår till produkter av annat material. Möjligheten att gå över till alternativ som inte innehåller plast bedöms ännu till viss del begränsas av utbudet på plastfria alternativ.

En annan möjlighet är att erbjuda flegångsalternativ, framför allt vad gäller muggar och matlådor. Som nämndes tidigare (se avsnitt 3.2) kan kravet på att erbjuda flegångsalternativ för muggar och matlådor förväntas medföra att förbrukningen av engångsprodukter med plast minskar. Det är dock en konsekvens till följd av förordningen om engångsprodukter. Med tanke på att medianavgiften för producenterna i dessa kategorier är 900 – 1 700 kronor förväntas ingen större förändring bland de producenter som tillhandahåller relativt få produkter på marknaden, även om de måste betala dubbla avgifter under 2025.

Trots att försäljningsvolymen för de restaurangkategorier som erbjuder mat och dryck för avhämtning har minskat under 2024 jämfört med 2023 samt att priset mot kund har ökat antas det finnas möjligheter för producenterna att föra den kostnad som produktavgiften innebär vidare till slutkonsumenten. Detta eftersom produktavgiften är mycket liten per mugg, lock respektive matlåda samt att det finns utmaningar med att gå över till produkter utan plast. Avgiften utgör mindre än en promille av priset på produkterna som säljs till konsument förpackade i de avgiftsbelagda produkterna.

²⁸ VISITA, 2025, Restaurangförsäljningen minskade under tredje kvartalet 2024, pressmeddelande 2024-12-04, <https://newsroom.notified.com/news/330634/restaurangforsaljningen-minskade-under-tredje>, hämtad 2025-02-26.

²⁹ SCB, 2025, Kräftgång för restauranger efter prisökningar, pressmeddelande, senast uppdaterad 2025-01-02, <https://www.scb.se/pressmeddelande/kraftgang-for-restauranger-efter-prisokningar/>, hämtad 2025-02-26.

Flexibla omslag används för många olika typer av livsmedel så det är svårt att säga något generellt om konsumtionen av, eller priselasticiteten för, varor förpackade i flexibla omslag. Men en delmängd av de flexibla omslagen används för att förpacka godis, glass och snacks. Konsumtionen av glass, godis och chips har stadigt ökat under åren, med undantag för 2023. Enligt statistik från SCB³⁰ har försäljningen av konfektyr, choklad och glass (i fasta priser) ökat med nästan 25 procent mellan 2016 och 2022. Mellan 2022 och 2023 minskade dock försäljningen med sex procent.

Flexibla omslag används även för färsk frukt och färska grönsaker. När det gäller frukt så har försäljningen, i fasta priser, minskat under perioden 2016–2022, men försäljningen ökade med 4 procent 2022–2023. Även för grönsaker har försäljningen minskat sedan 2016 och under åren 2022–2023 minskade försäljningen med nästan 6 procent.³¹

Även om försäljningen varierar från år till år, antas det finnas möjligheter för många av producenterna av flexibla omslag för till exempel glass, chips och godis, grönsaker och frukt att föra vidare den kostnad som produktavgiften innebär till slutkonsumenterna utan att försäljningen ska påverkas negativt. Detta eftersom avgiften per produkt är låg.

Även om medianavgiften är relativt hög (3 000 kronor, dvs. i storleksordningen 6 000 under 2025 när två års avgifter ska betalas) förväntas inte avgiften innebära att större förändringar sker i de verksamheter där flexibla material används. Möjligheterna att byta material i de flexibla omslagen bedöms som begränsade, då det ofta är just plastens egenskaper som är attraktiva. En produktavgift på flexibla material förväntas därför inte innebära att efterfrågan på flexibla omslag minskar i någon betydande omfattning. Vilket i sin tur innebär att de berörda företagen inte förväntas påverkas negativt.

De producenter som använder andra dryckesbehållare än plastflaskor som rymmer mindre än 0,6 liter bedöms i nuläget har begränsade möjligheter att övergå till produkter tillverkade i andra material eller till flergångsalternativ. Det samma gäller producenter för ballonger och våtservetter. Bedömningen är därför att producenterna kommer föra kostnaden vidare till slutkonsument eftersom avgiften per produkt är låg och därmed inte påverkar priset som slutkonsumenten betalar i sådan omfattning att konsumtionen kan förväntas påverkas i någon större omfattning.

Produktavgiften för tobaksvaror med filter och filter för tobaksvaror är högre än för andra engångsplastprodukter på grund av deras förekomst i nedskräpningssammanhang. Enligt branschen pågår det utveckling av plastfria filter för tobaksprodukter men det finns ännu inga alternativ på marknaden. Det finns inte heller några återanvändningsbara filter för tobaksprodukter. Det

³⁰ SCB, Försäljning (inkl moms) av livsmedel och drycker inom handeln efter varugrupp (enligt COICOP), Fasta priser, År 2016 - 2023 varugrupp 01.1.8.3-6 konfektyr, choklad och glass, https://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START__HA__HA0103__HA0103A/LivsN

³¹ SCB, Försäljning (inkl. moms) av livsmedel och drycker inom handeln efter varugrupp (enligt COICOP), Fasta priser, År 2016 - 2023 varugrupp 01.1.6.1-7 frukt (färsk, kyld eller fryst) respektive 01.1.7.1-4+7 grönsaker och potatis (färsk, kyld eller fryst), https://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START__HA__HA0103__HA0103A/LivsN

innebär att tobaksproducenterna antingen måste föra hela eller delar av kostnaden vidare till konsumenterna eller genomföra ändringar i verksamheten för att minska kostnaderna på annat håll. Privatimport och förekomst av illegal handel med cigaretter påverkar till viss del möjligheten att föra kostnaden vidare till konsumenterna. Att producenterna ska betala avgiften för 2024 och 2025 under samma år medför betydande kostnadsökningar för producenterna under 2025. Produktavgifterna uppskattas dock bara utgöra några procent av den totala omsättningen för företagen.

Ett vanligt paket med 20 cigaretter kostar mellan 70–80 kronor att köpa, det innebär att en cigarett kostar 3,5–4 kronor. En avgift på 4 öre per cigarett innebär att priset på cigaretter ökar med i storleksordningen 1 procent under förutsättning att hela avgiften förs vidare till cigarettkonsumenten. Dubbla avgifter under 2025 förväntas medföra en tillfällig prisökning på 2 procent.

I Finansdepartementets publikation Beräkningskonventioner 2025³² används -0,2 som priselasticitet för cigaretter och röktaobak. Detta är en sammanvägd bedömning utifrån de studier och analyser gällande priselasticiteten på cigaretter och röktaobak som har genomförts. En priselasticitet på -0,2 innebär att konsumtionen av registrerade cigaretter och röktaobak minskar med 0,2 procent när priset på cigaretter höjs med 1 procent. Det skulle innebära att om hela produktavgiften förs vidare till konsumenterna (hushållen) och priset på en cigarett höjs med 1 procent antas konsumtionen av cigaretter minska med 0,2 procent. Dubbla avgifter under 2025 innebär att försäljningen förväntas minska med 0,4 procent.

Utifrån antagandet att ett filter kostar 1–2 kronor och samma resonemang som för tobaksprodukter ovan väntas förbrukningen av filter minska med 0,004–0,008 procent om hela produktavgiften på 4 öre förs vidare till slutkonsumenten. En dubbelt så stor minskning kan förväntas tillfälligt då dubbla avgifter ska betalas under 2025. Det är trots det en så pass liten minskning att det inte förväntas innebära att företagen som släpper ut filter på den svenska marknaden måste genomföra några betydande förändringar i verksamheten. Till dess att plastfria filter utgör ett alternativ till filter med plast så förväntas producenterna i den mån det är möjligt att föra kostnaden för produktavgiften vidare till slutkonsumenten.

Till följd av att dubbla avgifter måste betalas under 2025 kan prisökningen under en period förväntas bli dubbelt så stor, för att priset sedan sjunker något. Eftersom det är en engångsföreteelse med dubbla avgifter förväntas de konsekvenser som beskrivs ovan vara de konsekvenser som uppstår på längre sikt. Större producenter förväntas vara medvetna om att produktavgift ska betalas från och med 2024 och kan därför antas ha planerat för dessa utgifter.

5.3. Konsekvenser för konsumenter

I begreppet konsumenter ingår både privatpersoner och verksamheter. Det som avses är den aktör som slutligen köper en produkt som omfattas av

³² Finansdepartementet 2025, Beräkningskonventioner 2025, En rapport från skatteekonomiska enheten i Finansdepartementet, ISBN 978-91-531-1076-7, ISSN 1650-0741, sida 142.

produktavgift. När det gäller tobaksvaror och filter är dock utgångspunkten att det endast är hushåll som är konsumenter.

Hur konsumtionen av de övriga engångsplastprodukterna fördelas mellan hushåll och verksamheter saknas det uppgifter om, men gissningsvis står hushåll generellt för en större andel av konsumtionen.

5.3.1. *Konsekvenser till följd av produktavgifter på tobaksvaror och filter*

Endast en begränsad andel av hushållen berörs av produktavgifter på tobaksvaror och filter. År 2024 uppgav fem procent av den svenska befolkningen i åldern 16–84 år att de röker dagligen.³³ Med en folkmängd i Sverige på 10,6 miljoner människor i slutet av år 2024.³⁴ så innebär det att antalet dagliga rökare är ungefär 530 000.

Daglig rökning skiljer sig åt mellan olika grupper i samhället. Daglig rökning är något vanligare bland kvinnor än män. Det är även vanligare i de högre åldersgrupperna (personer som är 45–84 år) jämfört med i lägre åldersgrupper. Andelen som röker är även högre bland personer med endast förgymnasial utbildning.³⁵ Utöver de fem procent som angett att de röker dagligen så angav sex procent att de röker ibland. Det motsvarar ungefär ytterligare 630 000 personer. För de som angett att de röker ibland är rökning vanligast i den lägsta åldersgruppen (16–29 år).³⁶

Ett högre pris på cigaretter och filter för tobaksvaror kommer därmed medföra ökade kostnader för dagliga rökare och för de unga som röker ibland. Kostnaderna för tobaksvaror med filter och filter för användning med tobaksvaror förväntas öka med drygt 184 miljoner kronor till följd av produktavgifterna. De innebär i genomsnitt ökade kostnader på cirka 160 kronor under ett år för de som röker. Eventuellt kan ökningen bli dubbelt så stor under en period till följd av att dubbla avgifter ska betalas under 2025. De som röker dagligen kommer bära en större del av kostnaden än de som röker ibland.

Resultaten från en forskningssammanställning³⁷ visade att vid en skattehöjning så minskade förbrukningen av cigaretter mer hos unga och människor med låg socioekonomisk status (ex. vuxna med lägre utbildningsnivå, arbetslösa eller människor som hade låga inkomster) jämfört med befolkningen som helhet. Det kan då antas att den minskade konsumtionen som förväntas till följd av

³³ Folkhälsomyndigheten 2025, Vuxnas bruk av tobaks- och nikotinprodukter, <https://www.folkhalsomyndigheten.se/livsvillkor-levnadsvanor/andts/andts-anvandning-och-ohalsa/anvandning-och-omfattning-av-andts-i-befolkningen/anvandning-av-tobaks-och-nikotinprodukter/vuxnas-bruk-av-tobaks--och-nikotinprodukter/>, hämtad 2025-02-27.

³⁴ SCB, 2025, Befolkningsstatistik, december 2024, <https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/befolkning-och-levnadsforhallanden/befolkningens-sammansattning-och-utveckling/befolkningsstatistik/>, hämtad 2025-02-26.

³⁵ Folkhälsomyndigheten, Vuxnas bruk av tobaks- och nikotinprodukter, www.folkhalsomyndigheten.se/livsvillkor-levnadsvanor/andts/utveckling-inom-andts-anvandning-och-ohalsa/anvandning-av-tobaks-och-nikotinprodukter/vuxnas-bruk-av-tobaks--och-nikotinprodukter/, hämtad 2023-06-30.

³⁶ Ibid.

³⁷ Bader P, Boisclair D, Ferrence R. Effects of tobacco taxation and pricing on smoking behavior in high-risk populations: a knowledge synthesis. *Int J Environ Res Public Health*. 2011 Nov;8(11):4118-39. doi: 10.3390/ijerph8114118. Epub 2011 Oct 26.

produktavgiften i större utsträckning kommer att ske hos yngre som röker och hos rökare med låg socioekonomisk status än inom andra kategorier rökare.

5.3.2. Konsekvenser till följd av produktavgifter för övriga engångsplastprodukter

Både hushåll och verksamheter kommer att indirekt beröras av produktavgifterna på andra engångsplastprodukter än tobaksvaror och filter. Hushållen och verksamheterna kommer att beröras på flera olika sätt. Till att börja med genom att priserna på de avgiftsbelagda produkterna förväntas höjas. Detta till följd av att berörda producenter förväntas föra över kostnaden för avgifterna på nästa aktör i ledet ned till slutkonsumenten.

Under antagandet att hela produktavgiften för de muggar, lock till muggar, flexibla omslag, matlådor inklusive lock, dryckesbehållare, ballonger samt våtservetter som berörs skulle föras vidare till slutkonsumenten skulle kostnaderna för konsumenterna öka med nästan 38 miljoner kronor. Om det antas att hushållen står för 90 procent av konsumtionen av dessa produkter skulle det innebära ökade kostnader på cirka 7 kronor per hushåll till följd av produktavgifterna. Under en period kan ökningen förväntas bli nästan dubbelt så stor till följd av att förpackningsproducenterna ska betala dubbla avgifter under 2025.

Hushållen och verksamheterna kan även på lite längre sikt beröras genom att produktavgiften tillsammans med övriga kostnader förknippade med nedskräpningsavgiften i vissa fall kan förväntas leda till att företag genomför vissa förändringar i sin verksamhet. Det kan t.ex. vara att skippa förpackningen, övergå till annat material än plast i de engångsprodukter där det är möjligt, övergå till flergångsprodukter eller införa pantsystem för produkterna. Denna förändring i verksamheterna drivs även på av flera andra regleringar än nedskräpningsförordningen och de föreslagna föreskrifterna. Vad konsekvenserna blir för konsumenterna till följd av detta är svårt att veta.

5.4. Konsekvenser för grossister, återförsäljare och verksamheter som använder de avgiftsbelagda produkterna i sin verksamhet

I de fall när de berörda producenterna inte är de som direkt använder de avgiftsbelagda produkterna i sin verksamhet mot slutkonsument kommer även grossister och återförsäljare för de berörda produkterna att beröras. Även verksamheter som använder de avgiftsbelagda produkterna i sin verksamhet för att servera mat och dryck eller förpacka produkter kommer beröras. Precis som när det gäller de berörda producenterna förekommer dessa i många olika branscher (t.ex. inom restaurangbranschen, livsmedelsbranschen, dagligvaruhandeln, detaljhandeln och konfektyrbranschen).

Samtidigt som aktörerna finns inom många olika branscher är det bara de aktörer som handlar med/använder de avgiftsbelagda engångsplastprodukterna som kan komma att beröras. I tabell 7 nedan redovisas antalet företag och antal anställda inom en del av de SNI-koder där det bedöms finnas grossister, återförsäljare eller företag som använder aktuella produkter i sin verksamhet för att förpacka mat och dryck.

Tabell 7. Visar antalet företag och antal anställda inom en del av de SNI-koder där det bedöms finnas grossister, återförsäljare eller företag som använder aktuella produkter i sin verksamhet, 2024.

Verksamhet (SNI-kod)	Antal anställda									
	0	1-4	5-9	10-19	20-49	50-99	100-199	200-499	500+	Summa
Restauranger (56.100)	10 816	7 632	4 174	2 964	1 471	196	46	23	11	27 333
Cateringföretag för enskilda evenemang (56.210)	1 350	217	60	40	22	3	0	1	0	1 693
Partihandel med tobak (46.350)	85	34	8	6	2	1	2	2	0	140
Partihandel med socker, choklad och socker konfektyrer (46.360)	193	59	29	17	35	14	4	0	0	351
Partihandel med frukt och grönsaker (46.310)	385	118	33	34	21	11	3	0	1	606
Icke specialiserad partihandel med livsmedel, dryck och tobak (46.390)	644	278	69	43	27	11	5	2	5	1 084
Tobaksaffärer (47.260)	384	353	65	22	9	0	0	0	0	833
Frukt- och grönsaksaffärer (47.210)	131	58	22	9	5	0	0	0	0	225
Kött- och charkuteriaffärer (47.220)	137	72	18	18	5	0	0	0	0	250
Konfektyrbutiker (47.242)	500	273	140	49	11	3	0	1	0	977
Brödbutiker (47.241)	288	155	73	81	26	2	1	0	1	627
Summa	14 913	9 249	4 691	3 283	1 634	241	61	29	18	34 119

Även om de företag som indirekt berörs endast utgör en delmängd av de som redovisas i tabellen (sannolikt finns det även företag inom andra SNI-koder som kan beröras) så är det tydligt att det sannolikt framförallt är mindre företag (enmansföretag (43 procent), mikroföretag med 1–9 anställda (41 procent) eller små företag med 10–49 anställda (14 procent)) som berörs.

Vilka konsekvenser som uppstår för dessa företag är svårt att säga generellt och beror på möjligheten att direkt föra den ökade kostnaden vidare till slutkonsument. Konsekvenser som kan uppstå kan dels innebära något minskad försäljning till följd av prishöjningar (framför allt för filter och tobaksprodukter, men även att de kan komma att göra förändringar i verksamheten till följd av att priset på engångsplastprodukter ökar (t.ex. använda/erbjuda återanvändbara produkter, övergår till produkter i annat material).

5.5. Konsekvenser för miljön

Produktavgiften förväntas på lite längre sikt bidra till att användningen och därmed nedskräpningen av engångsplastprodukter minskar, vilket är positivt ur miljösynpunkt. En övergång till flergångsalternativ som återanvänds innebär generellt även en resursbesparing vilket är positivt ur miljösynpunkt. Vilka miljökonsekvenser som uppstår till följd av en övergång till andra material beror till stor del på vilka material som ersätter och i vilken utsträckning det sker. Det är svårt att i dagsläget säga vilka konsekvenser det skulle medföra.

5.6. Konsekvenser för övriga

För landets 290 kommuner förväntas föreskrifterna innebära att kommunerna kan få ersättning för sina kostnader för att hantera nedskräpning av berörda engångsplastprodukter. Föreskrifterna bedöms inte inskränka den kommunala självstyrelsen. Inga konsekvenser förväntas uppstå för Naturvårdsverket eller övriga myndigheter. Förslaget påverkar inte heller statsbudgeten.

6. Tidpunkt för ikraftträdande och informationsinsatser

Den planerade tidpunkten för ikraftträdande för föreskrifterna är under sommaren 2025. Enligt nedskräpningsförordningen är det första avgiftsåret för produktavgifterna 2024 (för ballonger och våtservetter är första avgiftsåret 2025).

Föreskrifterna måste beslutas och publiceras innan avier för produktavgiften kan skickas ut. För de företag som berörs är det bra att få reda på avgiften per produkt i så god tid som möjligt, så de kan vidta eventuella åtgärder innan avin kommer.

Att produktavgifter ska införas som en del av nedskräpningsavgiften har varit beslutat sedan november 2021. Naturvårdsverket har via vägledning på myndighetens hemsida tagit fram information om produktavgiften samt hur producenter berörs. Naturvårdsverket kommer fortsätta med att sprida information om produktavgiftens storlek på hemsidan samt eventuellt göra riktade kommunikationsinsatser till de berörda producenterna.

Under arbetet med föreskrifterna har Naturvårdsverket en referensgrupp. Syftet med referensgruppen är konsultation och dialog med aktörer som berörs av produktavgiften för att kunna möjliggöra ett bra genomförande av förordningen. Det är ett forum för samverkan kring frågor, stöd och information gällande produktavgiften. Det är också en kanal för spridning av stöd och information från Naturvårdsverket ut till berörda aktörer.

I referensgruppen ingår följande aktörer:

- Convenience Stores Sweden
- JTI Sweden
- IKEM - Innovations- och kemiindustrierna i Sverige AB
- KTF - Kemisk Tekniska Företagen
- Livsmedelsföretagen
- Philip Morris International/Swedish Match
- Skogsindustrierna
- Svensk dagligvaruhandel

- Svensk handel
- Svenskt näringsliv
- Svenska Tobaksleverantörsföreningen
- Visita

Vår bedömning är därför att de som berörs av föreskrifterna redan är informerade om att den kommer och att det därför inte krävs några speciella informationsinsatser utöver de som Naturvårdsverket redan genomfört.

7. Utvärdering av föreskrifterna

Produktavgiftens storlek som fastställs i dessa föreskrifter ska enligt nedskräpningsförordningen ses över vid behov, dock minst vart tredje år. Den bedömning som förordningen anger att Naturvårdsverket ska göra baseras på de nationella skräpmätningarna samt kommunens inrapporterade uppgifter gällande nedskräpningskostnader och företagens uppgifter gällande antal produkter som släppts ut eller tillhandahållits på den svenska marknaden. Detta innebär att föreskrifterna som fastställer produktavgiftens storlek regelbundet kommer justera avgiftsnivån och att produktavgiften löpande följs upp. Genom de regelbundna skräpmätningarna kommer Naturvårdsverket även följa hur nedskräpningen i Sverige utvecklas vilket påverkar arbetet med nedskräpningsavgifterna.